



Всеукраїнська загально-політична і літературно-художня газета

КРИМСЬКА СВІТЛЯЦЯ

<http://svitlytsia.crimea.ua>

№ 31 (1864)

П'ятниця, 31 липня 2015 р.

Видався з 31 грудня 1992 р.

Ціна договірна

ТВЕРДА ВІРА – ДУХОВНИЙ СЛАДОК ВОЛОДИМИРА ВЕЛИКОГО – ПРИВЕДЕ УКРАЇНУ ДО ПЕРЕМОГИ

Президент Петро Порошенко разом з дружиною Мариною 28 липня відвідав мистецьку частину заходів з нагоди відзначення Дня хрещення Київської Русі-України та 1000-ліття упокоєння Святого рівноапостольного князя Київського Володимира Великого.

Звертаючись до присутніх на Михайлівській площі, Глава держави зазначив, що понад тисячу років тому, коли відбулося хрещення України-Русі князем Володимиром, було закладено основи вільної і незалежної України. «Наскільки міцні та глибокі підвалини заклав великий князь – настільки ж сильним і нестримним є наше з вами прагнення до свободи і незалеж-

ності, до волі», — сказав президент.

Петро Порошенко зазначив, що сьогодні українці, як і тисячу років тому, знову повертаються до Європи, «немов до рідної домівки». «Боротьба проти російської агресії – це битва за Україну, але водночас це війна на Сході континенту і за саму Європу, за її фундаментальні цінності. За волю, демократію, за свободу», — сказав президент, зауваживши, що нині боротьба також відбувається на Сіверському Донці.

«Нехай на цьому шляху з нами буде сміливість і далекоглядність Володимира Великого, який охрестив наших предків на берегах Почайнин і Дніпра», — проголосив президент.

«ТО БУВ НЕ ЛІШЕ РЕЛІГІЙНИЙ, НЕ ТІЛЬКИ ПОЛІТИЧНИЙ ЧИ КУЛЬТУРНИЙ ВИБІР, А ВИБІР ЦІВІЛІЗАЦІЙНИЙ, ЄВРОПЕЙСЬКИЙ»

Про те, як у столиці відзначали знаменну дату, ЧИТАЙТЕ на 8-й стор.



Фото В. Качули



У Сімферополі, в кафедральному соборі святих рівноапостольних князів Володимира і Ольги Української православної церкви Київського патріархату, 28 липня, у день хрещення Київської Русі-України та 1000-ліття упокоєння Київського князя Володимира Великого, відбулася святкова служба. Провів службу отець Ярослав, бо архієпископ Сімферопольський і Кримський Климент цими днями перебував на святкуванні у Києві.

У своїй проповіді отець Ярослав, нагадавши, що саме тут, у Криму, знайшов для себе і всієї Руси-України віру Київський князь Володимир, закликав прихожан до терпіння і стійкості у цій вірі. Те, що нам дозволено ще тут, у цьому храмі, служити і святкувати, — то є добрій знак того, що ми перебуваємо під захистом святого Володимира, ім'ям якого названо наш храм, сказав отець Ярослав.

Прихожани підходили до ікони святого Володимира і священика за благословенням. А отець Ярослав закликав заглядати до храму частіше: як ми потребуємо захисту Божого, так і храм — людського...

ЛИТОВСЬКА ХУДОЖНИЦЯ-ВОЛОНТЕРКА ПРЕЗЕНТУВАЛА ВИСТАВКУ КАРТИН, ПРИСВЯЧЕНИХ УКРАЇНСЬКИМ БІЙЦЯМ АТО



У Дніпропетровську, в будівлі облдержадміністрації, відкрилась виставка громадянки Литви, волонтерки-помічниці української армії Беати Куркуль «Воїни». На ній представлено понад 20 робіт художниці, створених у техніці комп’ютерної графіки і присвяче-

них учасникам АТО – українським лікарям, бійцям, прикордонникам, а також дітям військових.

Громадянка Литви, яка вже 7 років живе в Україні, Beata Kurkule каже: вона не змогла стояти останньою подій, які відбуваються зараз на сході

держави, тому разом із родиною взялась допомагати українським військовим. Більшість підопічних волонтерки – прикордонники із зони АТО, тому, каже художниця, їм і присвячена значна більшість її картин. Кожного із героїв своїх картин авторка знає на ім’я...

Роботи литовської художниці зовні схожі на фото, однак насправді це графічні роботи, які Beata Kurkule створює на екрані планшета. Деякі з її творів уже відомі

користувачам Інтернету, тепер їх можна побачити й «на живо».

«Цими роботами я показую підтримку українському народові, військовим, волонтерам, країні, яка прийняла мене і стала другою домівкою», – сказала авторка на відкритті виставки.

Вона також повідомила, що виставляє свої роботи на огляд загалу безкоштовно, однак у разі іхнього продажу всі кошти спрямовуватимуться на допомогу бійцям у зоні АТО.



Донеччанка Майя Ярив-Дічк пише оповідання на тему АТО. Кожне з них – про реальну людину. Деко з герояв її оповідань вже немає в живих...

ЧИТАЙТЕ стор. 10-11



КРИМСЬКА СВІТЛІЦЯ

ЗАСНОВНИКИ:
Міністерство культури і туризму України,
Всеукраїнське товариство «Простіві» імені Тараса Шевченка,
трудовий колектив підприємства «Об'єднана редакція газети «Кримська світлиця»

За вагомий внесок у справу українського національного відродження, розбудову та зміцнення Української держави редакція газети «Кримська світлиця» нагороджена медаллю Всеукраїнського товариства «Простіві» «БУДІВНИЧИЙ УКРАЇНИ»

Головний редактор
Віктор КАЧУЛА

Газета зареєстрована
Міністерством юстиції
України
Реєстраційне свідоцтво
КВ № 12042-913ПР
від 30.11.2006 р.
Індекс: 90269

Редакція не завжди по-
діляє думки авторів публі-
кацій, відповідальність за
достовірність фактів не-
суть автори.

Рукописи не рецензують-
ся і не повертаються. Ли-
стування з читачами - на
сторінках газети.

Матеріали для друку
приймаються в електрон-
ному вигляді. Редакція
залишає за собою право
скорочувати публі-
кації і редактувати мову.

ТЕЛЕФОНИ:
головного редактора -
(067) 650-14-22
(050) 957-84-40

АДРЕСА РЕДАКЦІЙ:
95006, м. Сімферополь,
вул. Гагаріна, 5,
2-й пов., к. 13 - 14
e-mail: kr_svit@meta.ua
http://svitlytsia.crimea.ua
Віддруковано в ТОВ
«МЕГА-Поліграф»,
м. Київ, вул. Марко
Вовчок, 12/14,
тел. (044) 581-68-15
e-mail: office@mega-
poligraf.kiev.ua
Тираж — 5000

ВИДАВЕЦЬ -
ДП «Національне
газетно-журналне
видавництво»

03040, м. Київ,
вул. Васильківська, 1,
тел./факс
(044) 498-23-65
Р/р 3712800300584
в УДКСУ у м. Київ
МФО 820019
код ЄДРПОУ 16482679
E-mail:
vidavniictvo@gmail.com

Розповсюдження,
передплатна, реклама:
тел. +38(044) 498-23-64;
+38 (050) 310-56-63

ПРАВОСУДДЯ МАЄ ВОСТОРЖЕСТВУВАТИ!

Як повідомив УНІАН, Росія 29 липня на засіданні Ради безпеки ООН застосувала вето до резолюції про створення міжнародного трибуналу з розслідування катастрофи літака малайзійських авіаліній «Боїнг-777» рейсу MH17 над територією України 17 липня 2014 року і загибелі 298 осіб.

Президент України Петро Порошенко наголосує, що Україна зробить все для того, щоб винні у катастрофі малайзійського «Боїнга» MH17 на Донбасі були покарані. Про це він написав на своїй сторінці у Facebook.

«Підсумки голосування в Радбезі ООН у справі збитого літака малайзійських авіаліній у небі над Донбасом після вето Росії у Радбезі ООН розглядають інші варіанти для реалізації цієї ідеї. Про це повідомив речник міністерства закордонних справ Нідерландів, передає Reuters.

«Один із варіантів — заснувати міжнародний трибунал п'ятьма країнами. Інший обов'язково мають бути покарані. Це — наш обов'язок перед загиблими та їхніми рідними», — зазначив Глава держави.

* * *

Міністр закордонних справ Австралії Джулі Бішоп вважає, що вето Росії з резолюцією щодо створення міжнародного кримінального трибуналу з розслідування збиття літака малайзійських авіаліній MH17 посилює цей злочин.

Як передає кореспондент УНІАН, про це вона сказала на засіданні Ради безпеки ООН після голосування за проект резолюції зі створення міжнародного трибуналу з розслідування катастрофи «Боїнгу» у липні 2014 року у Донецькій області.

«Зростає в нашому світі число насильницьких терористичних угруповань та інших недержавних діючих сторін. У багатьох з них — найчасніша зброя, і недопустимо, щоби Рада безпеки сьогодні нічого не зробила, щоби покарати людей, які збили комерційний літак. Це вето посилює даний злочин. Тільки один голос був поданий проти, але не можна, щоби вето стояло на шляху справедливості», — наголосила Бішоп.

У цьому зв'язку вона зазначила, що неможливі жодні виправдання з боку Російської Федерації.

«Сьогоднішнє вето — це виклик пам'яті 298 жертв загиблих на борту рейсу MH17, виклик їхнім сім'ям та друзям», — заявила Бішоп.

На її переконання, «Росія насміхається над власним зобов'язанням зробити все для покарання винних», — зазначила міністр.

«Винні можуть вважати, що

вони скриваються за ветом Росії на засіданні Ради безпеки ООН застосувала вето до резолюції про створення міжнародного трибуналу з розслідування катастрофи літака малайзійських авіаліній «Боїнг-777» рейсу MH17 над територією України 17 липня 2014 року і загибелі 298 осіб.

Австралійський міністр за-
певнила, що її країна буде
робити все можливе для за-
безпечення того, щоб винні
в цій варварській трагедії
понесли відповідальність.

* * *

Країни-ініціатори створення міжнародного трибуналу з розслідування катастрофи літака малайзійських авіаліній у небі над Донбасом після вето Росії у Радбезі ООН розглядають інші варіанти для реалізації цієї ідеї. Про це повідомляє Російська служба «Бі-Бі-Сі».

«Правосуддя має восторжествувати. Давайте не будемо забувати: на цьому рейсі загинули британці. Сотні інших людей загинули на цьому рейсі. Ми не можемо дозволити одній країні вставати на шляху правосуддя й пошуку правди. Якщо ми не можемо створити трибунал



Засідання Ради безпеки ООН: Віталій Чуркін голосує «проти» резолюцію щодо створення міжнародного трибуналу стосовно «Боїнга», 29 липня 2015 року

варіант, який обговорюється, полягає в тому, аби створити суд рішенням Генеральної Асамблеї ООН», — зазначив речник зовнішньополітичного відомства Нідерландів.

Крім того, як зазначається у повідомленні, не виключено, що справа щодо збитого «Боїнга» розглядатиметься у судах однієї з п'яти країн, чий громадянин загинув в авіакатастрофі. Обговорення майбутніх дій відбувається в столицях цих країн та в рамках ООН.

Водночас, як зазначають експерти, суд ООН мав би право видавати ордери на арешт в усіх країнах і тоді державу, яка б, пріміром, відмовилася передати підозрюваного, можна було б звинуватити у порушенні міжнародного права. Натомість суд, створений обмеженою кількістю країн, не матиме таких правових важелів.

Раніше міністр закордонних справ Нідерландів Берт Кондерс розкритикував вето Росії на резолюцію щодо створення міжнародного трибуналу щодо MH17. «Я висловлюю за-
вершенням Генеральної Асамблеї ООН, що ми повинні розглянути альтернативні шляхи», — сказав очільник британського уряду.

Міністерство закордонних справ РФ опублікувало заяву, в якій пояснило голосування в Раді безпеки ООН по «Боїнгу».

«Російська Федерація, всіляко намагаючись запобігти розколу в РБ ООН і перевести питання в конструктивне русло, не вважає за можливе пропустити нав'язуване Раді безпеки політизоване рішення, проголосувавши проти нього», — заявили в МЗС РФ.

* * *

17 липня 2014 року в небі над Донецькою областю підтримувані Росією терористи збитили літак «Boeing-777», компанії «Malaysia Airlines», який виконував рейс Амстердам — Куала-Лумпур. Літак був збитий із зенітно-ракетного комплексу «Бук».

Усі 298 осіб, які перебували на борту, загинули. Переважна більшість з них — 194 пасажири — були громадянами Нідерландів, 38 — громадянами Австралії.

За словами кримського активіста, студенти, які вступили на цю спеціальність, матимуть можливість після другого або четвертого курсу перевестися на будь-яку іншу спеціальність.

«Також є можливість закінчити магістратуру за цією ж спеціальністю безкоштовно й зі стипендією, там також є вакантні бюджетні місця», — додав він.

Раніше повідомлялося про те, що у вересні 2014 року в ТНУ ім. Вернадського в Сімферополі було ліквідовано факультет української філології. Три кафедри (культурні української мови, українського мовознавства, теорії та історії української літератури) об'єднали в кафедру української філології і включили до складу факультету слов'янської філології.

Після анексії Криму вчителі української мови і літератури, щоб зовсім не залишилися без роботи, були змушені масово перекваліфіковуватися на інший фах...

Crimean.Ua

люю надзвичайно глибоке розчарування тим, що Росія заблокувала цю спробу встановити справедливість, — заявив він і додав: — Ми не зупинмося, поки не притягнемо до відповідальності тих, на чий совіті цей злочин.

* * *

Прем'єр-міністр Великої Британії Девід Кемерон за-
кликає світове співтовариство розглянути альтернативні варіанти створення трибуналу щодо авіакатастрофи малайзійського «Боїнга» над Донецьком у липні 2014 року. Про це повідомляє Російська служба «Бі-Бі-Сі».

«Правосуддя має восторжествувати. Давайте не будемо забувати: на цьому рейсі загинули британці. Сотні інших людей загинули на цьому рейсі. Ми не можемо дозволити одній країні вставати на шляху правосуддя й пошуку правди. Якщо ми не можемо створити трибунал

ФРАНЦУЗЬКІ «ДРУЗІ ПУТИНА» ЦЬОГО В КРИМУ «НЕ ПОБАЧИЛИ...»

Активісти кримськотатарського руху, яким Слідчий комітет Росії в Криму заборонив залишати межі півострова, і таким чином позбавив їх можливості брати участь у Всеєвропейському конгресі кримських татар в Анкарі, записали відеозвернення до конгресу. Про це сайту «Крим.Реалії» повідомив голова ЦВК Курултаю кримських татар Заїр Смеляєв.

За словами Смеляєва, подібний розвиток подій кримські учасники конгресу прогнозували ще напередодні виклику на допит, також не виключали можливість арешту, тому вони заздалегідь записали і відправили відеозвернення до учасників конгресу.

«Ми згадувалися про те, що вони можуть так вчинити. Як варіант, ми не виключали того, що нас не випустять, що буде розвиток такого сценарію. Другий варіант — що нас можуть потім не впустити, і третій варіант — це арешт. Хотілось би просто вийти і взяти участь у роботі конгресу», — розповів голова ЦВК Курултаю кримських татар.

Він додав, що спроби влади обмежити свободу пересування активістів кримськотатарського руху лише привертають увагу як до них самих, так і до Всеєвропейського конгресу кримських татар. «Реалії» сьогодні такі, що того конгресу, який вони вважають нелегітимним, бояться всі. І чим більше вони його рекламиють, за їм велика подяка. Вийшли б ми і заїхали б — менше б на нас звернули увагу», — підкреслив Смеляєв.

Як повідомлялось раніше, 28 липня управління Слідчого комітету Росії в Криму заборонив виїзд на Всеєвропейський конгрес кримськотатарського народу голові ЦВК Курултаю кримських татар Заїру Смеляєву та першому заступнику голови Меджлісу кримськотатарського народу Наріману Джемілеву. Їм вручили повістки про виклик на допит на 1 серпня як свідків у «справі 26 лютого», тим самим позбавивши можливості вийти в Анкарі і взяти участь у конгресі.

Не виключена аналогічна заборона і заступнику голови Меджлісу кримськотатарського народу Ільмі Умерову, якого викликали на допит на середу, 29 липня. Офіційні коментарі кримського управління Слідчого комітету

формували II Всеєвропейський конгрес кримських татар передбігає за тим самим принципом, як і під час первого, тільки за інших, не лише політичних, а й геополітичних умов, коли представницькі органи кримськотатарського народу — Курултай і Меджліс — перебувають під тиском російської влади в Криму, а загальнозвані лідери Мустафа Джемілев і Рефат Чубаров депортовані з Криму, заступник голови Меджлісу кримськотатарського народу Ахтем Чайгоз — під арештом у СІЗО Сімферополя, а проти деяких член

СПІВРОБІТНИКИ НАЦІОНАЛЬНОГО ГАЗЕТНО-ЖУРНАЛЬНОГО ВИДАВНИЦТВА ПРОВЕЛИ АКЦІЮ БІЛЯ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ

27 липня під стінами Кабінету Міністрів України відбулася акція протесту співробітників Державного підприємства «Національне газетно-журнальне видавництво». Метою було донести нагальні проблеми видавництва до уваги Прем'єр-міністра Арсенія Яценюка і віце-прем'єр-міністра — міністра культури В'ячеслава Кириленка, повідомили «Телекритиці» представники колективу.

«Після тижня безрезультатних розмов із представниками Мінкультури колектив вирішив звернутися до Прем'єр-міністра Арсенія Яценюка та віце-прем'єр-міністра — міністра культури України В'ячеслава Кириленка. Працівники видавництва прийшли з плакатами: «Захистіть культуру від Міністерства культури», «Інформаційна війна триває», «Нам потрібен «Український театр» тощо.

Колектив вдався до таких відчайдушних кроків, аби очільники держави нарешті почули його вимоги та припинили нищити культурологічні видання з майже столітньою історією: «Український театр», «Музика», «Пам'ятки України», «Театрально-концертний Київ», «Українська культура», — назначають організатори акції.

Учасники акції висунули такі вимоги:

— оголосити недовіру заступнику генерального директора з виробничих питань Анатолію Серикову;

— визнати дії Міністерства культури України щодо призначення виконувача обов'язків генерального директора Державного підприємства «Національне газетно-журнальне видавництво» Богдана Мазниченко;

— виконувача обов'язків генерального директора Державного підприємства «Національне газетно-журнальне видавництво» Богдана Мазниченко;

ницького такими, що не відповідають чинному законодавству, у зв'язку з чим оголосити недовіру Міністерству культури України.

Під час двогодинного протесту до колективу видавництва вийшов представник Кабінету, якому представники підприємства передали свої вимоги. Він зареєстрував вимоги колективу та надав номер телефону заступника міністра культури Юрія Зубкова. «До речі, саме Юрій Зубков і представляє Богдана Мазниченко у видавництві, а потім написав телефонограму казначейству з вимогою не виплачувати працівникам зарплату, доки вони не погодяться з цим призначенням», — акцентують організатори акції.

Нагадаємо, Міністерство культури України не продовжил контракт колишньому генеральному директору ДП «Національне газетно-журнальне видавництво» Роману Ратушному, термін дії його контракту сплив 18 травня. 26 червня колишній генеральний директор Національного газетно-журнального видавництва Міністерства культури України Роман Ратушний захопив печатку видавництва, втікши з нею з офісу. Працівники видавництва склали акт про відмову пана Ратушного віддати печатку, від наявності якої залежить діяльність підприємства. Викликана до видавництва міліція прийняла заяву щодо інциденту. 2 липня він повернув печатку.

9 липня в ДП «Національне газетно-журнальне видавництво» відбулися загальні збори колективу, де



було прийнято рішення звернутися з листом до віце-прем'єр-міністра — міністра культури В'ячеслава Кириленка (копія надіслана також профільному заступнику міністра культури Ростиславу Карапедею) з проханням надати повноваження виконувача обов'язків генерального директора видавництва нинішньому заступнику директора з творчих питань Руслану Онопрієнку.

17 липня колективу ДП «Національне газетно-журнальне видавництво», що підпорядковується Міністерству культури України, був представлений новий в.о. генерального директора Богдан Мазниченко. Як стало відомо «Телекритиці», колектив видавництва незадоволений, що після двох місяців відсутності керівника підприємства

на посаду не був призначений заступник генерального директора з творчих питань Руслан Онопрієнко, якому висловили довіру загальні збори.

Нового виконувача обов'язків генерального директора Богдана Мазниченко представив заступник міністра культури Юрій Зубков. За словами джерела «Телекритики», Мінкульт відмовився призначити виконувачем обов'язків генерального директора штатного працівника видавництва — заступника генерального директора з творчих питань Руслану Онопрієнку. У колективі його вважають єдиним, хто відповідь до документів підприємства може на законних підставах виконувати такі повноваження.

На прес-конференції колективу видавництва 23 липня було заявлено, що начебто за вказівкою пана Зубкова Мінкультури заборонило казначейству приймати будь-які фінансові документи від видавництва за підписом перших осіб, крім

ВІД РЕДАКЦІЇ «КС». Колектив «Кримської світлиці», який є частиною трудового колективу ДП «Національне газетно-журнальне видавництво», підтримує своїх колег у цій боротьбі з чиновницьким «перекотипом», яке мандрує владними кабінетами, не залишаючи по собі доброго сліду, а часом відверто шкодячи справі. Деякі факти й документи, що стосуються нашої боротьби за «Кримську світлицю», вже були оприлюднені у минулих числах газети. Цього тижня співзасновникам «Кримської світлиці», а це, нагадаємо, Міністерство культури України та Всеукраїнське товариство «Прогресія», було направле чеरгове звернення від імені колективу з вимогами: організовувати обговорення і прийняття рішення стосовно долі газети виключно на нараді її співзасновників; не допускати до участі в роботі цієї наради тих осіб, які причетні до незаконних дій стосовно «Кримської світлиці» або помічені в провокативних некомпетентних публічних коментарях ситуації, та яким, зокрема, висловена недовіра трудового колективу НГЖВ; негайно виплатити працівникам газети заборговану вже за півроку зарплату. Поки що відповіді з Києва, як і на всі наші попередні звернення, не видно й не чути...

М знаємо, що наші київські колеги «про перу і проблемах» звернулися до відомих столичних митців з проханням прокоментувати ситуацію, в якій опинилися унікальні українські культурологічні видання. З тим самим ми звертаємося до усіх наших поважних авторів, хто друкувався у «Кримській світлиці» чи про кого розповідала наша газета: допоможіть нам здолати те перекотипе, бо позамітає воно скоро всі стежки і до Криму, і взагалі до культури!



«ТАКІ ЛЮДИ ДОРОГІ ДЛЯ НАЦІЇ І СКЛАДАЮТЬ ЇЇ ЗОЛОТИЙ ЗАПАС»

Президент Петро Порошенко під час робочої поїздки до Львівської області взяв участь у церемонії відкриття пам'ятника митрополиту Андрею Шептицькому з нагоди 150-ліття від дня народження Владимира. Глава держави разом із дружиною Мариною долучився до великої кількості вірян, які зібралися на площі Святого Юра у Львові.

У своїй промові президент подякував Папі Римському Франциску за те, що у 150-ту річницю народження Андрея Шептицького Ватикан зробив важливий крок у процесі беатифікації митрополита і визнав його геройські чесноти.

«Хід історії не змінити. Імперії рано чи пізно розвалюються, а сила людського духу, сила правди та сила віри житимуть вічно. У час терору проти Церкви і народу Владика Андрей дав приклад безстрашного і непохитного наслідування Христу. Своїм життям він довів, що ідоли завжди падають, а Віра, Надія, Любов залишаються з нами, назавжди», — сказав Глава держави.

Президент наголосив, що відкриттям монумента українці відновлюють історичну справедливість. «Такі люди дорогі для нації і складають її золотий запас», — підкреслив президент.

Глава держави нагадав, що за часів митрополита Україна була розділена між сусідами і де-юре ще не постала. Однак Андрей Шептицький пророкував, що завдяки молитвам Україна стане могутньою державою, в якій буде панувати мир, добробут, щастя, висока культура, взаємна любов і злагода.

«Впевнений, що ми подолаємо випробування, які постали перед боголюбивим Українським народом», — зазначив Петро Порошенко.

Президент привітав присутніх із Днем хрещення Руси-України та згадав Великого рівноапостольного князя Володимира, який рівно 1000 років тому скінчив своє земне життя. «Ця дата свідчить про глибокі і міцні корені української європейської цивілізації», — підкреслив Глава держави.

«Князь Володимир стояв на зорі християнства на наших землях, а митрополит Андрей, наш сучасник, у повноті жив цим християнством», — зазначив президент.

Глава держави також відвідав Архікатедральний собор Святого Юра та крипту — пріміщення під вівтарем, де у 1944 році поховано митрополита Андрея Шептицького і де також перепоховано останки галицького князя Ярослава Осмомисла та Патріарха Йосифа Сліпого.



Андрей Шептицький (1865-1944) — видатний релігійний діяч ХХ століття. Більш ніж 50 років був головою (митрополитом) Української греко-католицької церкви в Україні. Його резиденція знаходилася у Львові.

Архітектори пам'ятника митрополиту Андрею Шептицькому — І. Кузьмак та М. Фе-

дик, скульптори — М. Посікіра та Л. Юрчук. Загальна висота композиції складає близько 5,8 м. Авторським колективом прийнято для реалізації творчо-осмисленій у монументальній пластиці прижиттєвий скульптурний образ митрополита заввишки 3,6 м, виконаний скульптором А. Коверком у 1931 році.

НА ДОНЕЧЧИНІ ЗАТРИМАНО ЩЕ ОДНОГО РОСІЙСЬКОГО КАДРОВОГО ВІЙСЬКОВОГО

Російський офіцер Володимир Старков (на фото), затриманий українськими прикордонниками на КП «Березове» заявив, що «радниками» терористів «ДНР/ЛНР» «оформлено» майже 2 тисячі діючих російських офіцерів. Про це повідомляє прес-центр СБУ.

Як наголосив голова Служби безпеки Василь Грицак у ході спільногого брифінгу з керівником Державної прикордонної служби Віктором Назаренком, «існує чітко налагоджений механізм координації і безпосередньої участі кадрових військовослужбовців Збройних сил РФ в агресії Росії проти нашої держави».

Грицак навів беззаперечні докази приналежності до кадрового складу Збройних сил Росії Володимира Старкова. За його словами, співробітники спецслужби встановили, що затриманий на сьогодні проходить дійсну військову службу у військовій частині міста Новоросійська Ростовської області Російської Федерації на посаді начальника служби ракетно-артилерійського озброєння. Військове звання — майор.

Раніше СБУ у Твітері виклали скріні сторінок членів сім'ї Старкова в соцмережах. Зараз ці сторінки вже видалені.

Старков одружений. Дружина — Старкова (Овсянникова) Лариса Володимирівна, 1978 р.н. Працює в одній з військових частин ЗС РФ. Виховує двох неповнолітніх синів — Євгена (2000 р.н.) і Микиту (2007 р.н.). Сім'я зареєстрована за адресою: Хабаровський край, Амурський район, селище Тейсін, вул. Карбішева, б. 3, кв. 12.

Нагадаємо, в суботу КамАЗ, завантажений боеприпасами, помилково заїхав на КПП «Березове» з території, що контролюється бойовиками. Прикордонники затримали двох чоловіків у військовій формі. Один з чоловіків називався кадровим військовим ЗС РФ у званні «майор», інший затриманий — бойовик «ДНР».

* * *

Затриманий у Донецькій області майор ЗС РФ Володимир Старков звернувся до російських військових і закликав їх не їхати на війну в Україну. Про це він заявив під час допиту в СБУ, відео якого було показане в середу в прес-центрі СБУ, повідомляє кореспондент «Укрінформу».

«Російським офіцерам хочу сказати, що будь-якими способами потрібно ухилятися від потрапляння сюди (в Україну — ред.). Не все так красivo, як там (у Росії — ред.)



показують та інструктують. Тут зовсім все по-іншому, бережіть себе і служить Росії», — сказав Старков.

Російський майор також зізнався, що він зрозумів все і зробив для себе висновки, що все, що висвітлюється по телебаченню, розповідається вищим командуванням, «все це неправильно, все по-іншому, тут зовсім інші люди». У «ДНР» — це зборище ополченців, які займаються мародерством, викраденнями, розбоями з метою особистого збагачення. Про якийсь патріотизм вже давно не йдеться. Всю верхівку в першому армійському корпусі займають російські вищі офіцери, які дають розпорядження і вказівки нижчим за рангом виконавцям», — розповів Старков.

* * *

На українсько-російському кордоні зараз перебуває 52 тисячі військовослужбовців Російської Федерації. З них понад 10 тисяч — безпосередньо на території України. Про це в ефірі Радіо Свобода заявила заступник начальника головного командного центру Збройних сил України Олександр Розмазнін.

«Загроза наступу існує по всій лінії розмежування. З того боку відбувається накопичення техніки і озброєння. І ми це чітко відслідковуємо. Загроза є не лише на маріупольському напрямку, вона існує на будь-якому напрямку. На кордоні у нас стоїть 52 тисячі військових російських збройних сил, з них більше 10 тисяч перебуває на території нашої держави», — сказав Олександр Розмазнін.

Раніше про 50 тисяч російських військових повідомляли експерти міжнародного аналітичного центру «Атлантична Рада».

Керівництво Росії неодноразово спростовувало інформацію про присутність російських військ в Україні, зокрема, відмовивши від затриманих у транні в Донбасі російських бійців ГРУ Євгена Єрофеєва і Олександра Александрова, суд над якими відбудеться у вересні. Як повідомила прес-служба СБУ, до затриманого російського військового Александрова не може приїхати мати — Москва не дозволяє...

ВІЦЕ-ПРЕМ'ЄР РОСІЇ ВОЛОДІЄ КВАРТИРОЮ В ЛОНДОНІ ВАРТІСТЮ ПОНАД \$12 МІЛІОНОВІ

Олексій Навальний виявив, що віце-прем'єр Росії Ігор Шувалов є власником квартири в Лондоні на березі Темзи. Вартість цього житла перевищує 12 мільйонів доларів. Про це опозиціонер повідомляє у своєму блозі.

Квартира розташовується в будівлі Whitehall Court, яка відома тим, що до кінця Першої світової війни належала британській розвідці. Тепер нерухомість там можна придбати у власність, що і зробила в 2014 році компанія Sova Real Estate LLC (ТОВ "Сова Нерухомість"), створена 2013 року та зареєстрована на Ігоря Шувалова та його дружину. Вартість угоди сперевищила 12 мільйонів доларів.

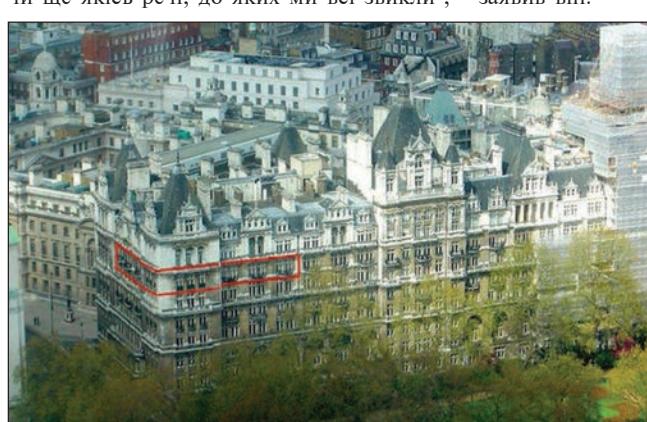
«У публічній базі Вестмінстерської управи нам також вдалося отримати архітектурні креслення квартири Шувалова. Як з'ясувалося, квартир насправді було дві, і Шувалов організував будівництво століття й об'єднав обидві в одну велику (російський стиль)», — пише Навальний.

«Майже 500 квадратних метрів площи, 6 спальнень, обідня зала з двома камінами, вітальня з роялем і видом на Темзу», — додав він.

Також опозиціонер підкреслив, що при покупці подібної квартири вартістю 12 мільйонів доларів до бюджету Великої Британії треба сплатити понад 1,3 мільйона доларів податку з угоди, що перевищує вісім річних доходів Шувалова.

Раніше Шувалов своїми закликами до росіян проявивши витримку в умовах економічної кризи в Росії і стійко переносити скрутку, обмежуючи себе в її та предметах першої необхідності.

«Витримаємо будь-яку скрутку, які будуть всередині країни — менше споживати продуктів, менше електрики, я не знаю, чи ще якісь речі, до яких ми всі звикли», — заявив він.



Вікна квартири Шувалова відмічені червоним



За що ж нам «брать» такий?!

KC

ПРО ДЕРЖАВУ, ОПУХЛУ ВІД СНУ, ЩО СКАЗАВ БИ У ПІСНІ ВИСОЦЬКИЙ?

35 РОКІВ ТОМУ ЗУПИНИЛОСЯ СЕРЦЕ АКТОРА, СПІВАКА, ПОЕТА-БАРДА І ПРОСТО ЛЮДИНИ З ОСОБИСТОЮ ЖИТТЕВОЮ ПОЗИЦІЄЮ

...Літо 1980-го. 25 липня. З батьком ріжемо дрова. Поруч — на ще непорізаних колодах — увімкнена «Спідода». Радіостанція «Маяк» передавала байдорь новини, присвячені перебігу Московської Олімпіади. І насамкінць, коротко, без коментарів, якось так безпристрасно, прозвучав голос диктора: «Сьогодні утром умер Владимир Высоцкий»...

І водночас застигла раптом у моїх і батькових руках гітара, зігнулась, десь там всередині дерев'яного серця, з якого висипалася на землю тирса, наче пісок із розбитого скляного пісочного годинника.

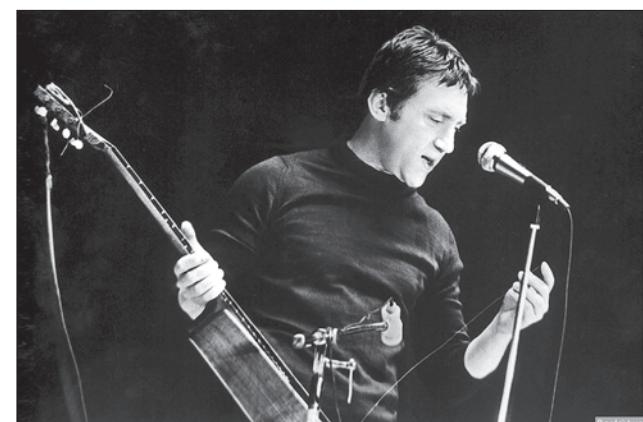
Тоді, наприкінці 70-х, на початку у 80-х Владимир Высоцкий був саме тим співаком, якого слухали усі. Його надрывний, хріпкий голос притягував, спонукав вслушатися у рядки пісні, викликав щораз непідробні емоції. Щасливчиками були ті підлітки, котрі мали не тільки гнучкі вінілові платівки із журналу «Кругозор», де були записані пісні Высоцького із кінофільму «Вертикаль», але й володіли бобінами із піснями-переписниками піснями кумира.

Зрештою, пригадую, щоб купити магнітофон, передусім, «щоб слухати Высоцького» аще — «Бітлів», мені, тоді старшокласнику доводилось переносити вантаж із кількох товаринських вагонів. Була така практика у ті далекі 70-ті, коли задля кількох десятків «кавалерських карбованців», хлопці розвантажували вагони, за що отримували по 50-60 крб. Як зараз бачу отої «вагонний» магнітофон «Дайна», за 140 карбованців, куплений за розвантаження заізничних вагонів із старшим братом.

Крутиться бобіна і з динаміків ліне знайомий голос: «А у города Пекина ходят бродят хунвейбини», іронічні рядки із пісні «Письмо робочих тамбовського заводу китайським руководителям». Або ж — «Город уши заткну» чи «Tot, кто раньше с нею был», аще — «Кони мои привередливые», «За меня невеста отридає честно», «Песня про командировку», «Всего лишь час дают на артобстрел», «Штрафные батальоны», «Нет меня, я покинул Россию». Та що там говорити! З ровесниками ми тоді знали напам'ять десятки пісень свого кумира, які наспівали усоди — вдома, на шкільніх перервах, в туристичних походах.

I нині, через вже не одне десятиліття після «єри Высоцького» здаю собі запитання — чому він став таким близьким мільйонам людей у велетенській державі? Напевно тому, що привів про те, що було зрозуміле і наболіле отим мільйонам, однинці з яких могли вільно висловити у такій пісенної формі думку загалу. Колись вдало про цей феномен сказав Валентин Гафт: «І пусту по радио твердят, что умер Джо Дассен, И пусту молчат, что умер наш Высоцкий. Что нам Дассен? О чём он пел, не знаем мы совсем. Высоцкий пел о жизни нашей скотской».

Зараз мені дуже цікаво, про що би заспівав Владимир Семенович, як би був живий в наші часи? Напевно, це були б не примітивні куплети на кшталт «Путін — х...ло, ла ла ла». То, мабуть, були б пісні-кулі, які б вражали тиранів-мажновладців різних гатунків — від державного, до маленького, районного чи сільського масштабу. Уявляю, як би він заспівав би про різні там засідання дум, рад, палат та сенатів, різно-



манітні поїздки в регіони керівників держави, передвиборні поїздки потенційних депутатів... Напевно, був би це не лише легкий гротескний «стъб», а убивче іронічне знущання над тими, хто вів себе право бути «господарями» не тільки свого життя, але й життя інших, в тому числі й сусідньої країни.

Або, скажімо, що Высоцкий заспівав би про Майдан, Небесну Сотню, про втечу Януковича, «Кримнаш», події на Донбасі, підбитий «Боїнг», убивство Немцова, затримання ГРУшників в Україні чи про Надію Савченко? Не сумнівається, він обов'язково саме про це заспівав би.

Бо не уявляю його, нехай навіть 75-річним, маразматичним дідусем, який тихе-нько доживає собі віку десь за межами Росії — в Ізраїлі, чи в Австрії, покірно очікуючи свій фізіологічний кінець. Так само, не можу собі намалювати в уяві Высоцького на корпоративних турових купленій концептах державних представителів, на круїзних лайнерах чи президентських дачах. Або ж, уявити його у фартусі на популярному кулінарному телешоу. А ще, бороня Боже, поруч з одіозним Кобзоном. Це — не про нього. Це — не про нього.

У чому упевнений — його б ніколи не сприйняла влада. І не тільки в Росії, де для неї він краще — мертвий... Зрештою, хтось, можливо, Господь так і розпорядився, щоб ми не розчарувалиася, а жили і пам'ятали Володимира Высоцького саме таким, яким він і залишився у нашій пам'яті?

На завершенні — про фото, котре тут опубліковане. Зробив його у 2007 році, в Москві, такого ж, як тепер, літнього дня. Чому ніколи не публікував цю світлину із музею сучасного мистецтва, де зберігається алгоритична скульптура Высоцького, автор якої — Зураб Церетелі. Нині — сумна нагода оприлюднити це фрагментарне московське фото. На ньому поет-співак зображені в образі бунтаря й страдальця. А внизу — напис із його пісні «Купола»: «Грязью чавкай жирной да ржавою, Вязнут лошади по стремена». Щікаво, що на скульптурній композиції немає



ястою, как перед вечною загадкою, Пред великою да сказочной страною — Перед солено- да горько-кисло-сладкою, Голубою, родниковою, ржаною. Грязью чавкай жирной да ржавою, Вязнут лошади по стремена, Но влекут меня сонної державою, Что раскисла, опухла от сна. Словно сім'єю богатых лун На пути моем встает — То птица Гамаюн Надежду подает! Душу, сбитую утратами да тратами, Душу, стертую перекатами, — Если до крови лоскут истончал, — Залатаю золотыми я заплатами — Чтобы чаще Господь замечал!

1975



СЕРЦЯ – ЦЕ ВИСОТИ, ЯКІ ВІДДАВАТИ НЕ МОЖНА (РОЗПОВІДЬ ПРО ФОРУМ «ДОНБАС-УКРАЇНА»)

Останнім часом на Донбас намагаються їздити все частіше, і причина тут проста – безмежно скучив за Кримом. Переконаний: чим раніше повернемо контроль над окупованими територіями Донбасу, тим швидше повернеться в лоно України наш багатостраждальний Крим. А в результаті, після кількох поїздок до шахтарського краю, я відчув, що і Донбас стає ріднішим. Зрозуміло, що «ватників» тут ще багато, але й патріотів уже не бракує. Війна спровокувала поляризацію суспільства, політично визначеніх, проукраїнських людей на Донеччині таки стало більше.

Коли їхав до Слов'янська, то намагав-

Учасники намагались випрощувати шляхи співпраці в кожному з сегментів. Адже, попри те, що більшість активного населення окупованої частини Донеччини та Луганщини стала вимушеними переселенцями, вони не припинили свою діяльність у межах громадських організацій, в медіа- та в бізнес-структурах для налагодження життя в Україні та на звільнених територіях Донбасу. Отож учасники продемонстрували приклади своєї роботи – успішні історії впливу на владу, газету «Говорить Донбass», яка знову відновила випуск. На форум також завітали представники найвищих органів влади. Найбільше увага присутніх була приділена до нового керівника регіону – Павла Жебрівського та до посла Канади в Україні Павла Вашку.

Хотів би трохи більше сказати про «круглий стіл» «Започаткування національного діалогу в Україні»: через подолання стереотипів до об'єднання, бо з усіх найрізноманітніших заходів я вибрал саме його. Він проходив у так званій «Теплиці» – це такий будинок у центрі Слов'янська, де збираються активні, діяльні патріоти України. Щось типу краматорської «Вільної хати», про яку я згадував у попередніх публікаціях. На відміну від території «сепарів» і «ватників» – розмитої та пошарпаної, але за інерцією ще досить великої, «Теплиця» і «Вільна хата» є тим невеличким середовищем, де комфортно почиваються люди, які бачать своє майбутнє в Україні.

Були оголошені такі питання для обговорення:

– Історичні міфи, мова та зовнішньополітичні орієнтири як точки роз'єднання українського суспільства. Чи існують шляхи переворення слабких сторін у сильні?

– Як інкорпорувати регіональну ідентичність Дон-

басу в загальноукраїнський контекст?

— Донбас та Галичина як екстремуми на карті поглядів України: що спільнотного та відмінного? Як перейти від протистояння до співпраці. Яка роль інших регіонів у даному процесі.

— Як відійти від етнічного до політичного принципу розбудови української нації.

Першим виступав доцент кафедри всесвітньої історії Донецького національного університету Антон Лягуша. Він наголосив, що конфлікт на Донбасі став наслідком зміни соціальних ролей та ідентичностей. Місцеве населення занадто легко піддалося маніпуляціям і соціальній інженерії. Для регіону характерна ностальгія за радянським минулім, що і вилилося в підтримку так званих ДНР і ЛНР. Антон Лягуша підкреслив, що родом він з Красноармійського району, з шахтарською родиною. Тому добре знає цей край. Розповів і про Вінницю, де зараз живе, про певну різницю поглядів між донеччанами і мешканцями Центральної України. Підкреслив, що багато чого ми робимо несвідомо, з легкістю навішуємо ярлики. Думаемо насамперед не про людей, а про території. Про ДНР і ЛНР ми говоримо виключно в цьому руслі. І це дуже погано.

Науковець багато говорив про особливості шахтарського краю. Характерно особливістю Донбасу є проблема невеликих міст, де кожен має бути схожим на інших, відсутні соціальні ліфти, а життя запрограмоване наперед. Цим і скристалася Росія, запропонувавши бодай якусь альтернативу реальністі. Антон Лягуша наголосив, що відчуженість, колективна індустріальна свідомість і занадто сильна актуалізація міфу про спасіння привели до «непроговореності», а це дуже деструктивна річ, яка, врешті-решт, отримала форму відкритого конфлікту. Актуальним є питання надії. На-

ся уявити, спрогнозувати результативність запланованого форуму «Донбас-Україна: порядок денний». І треба сказати, що форум не розчарував. Відбувся він 5 липня зовсім не випадково, адже це – річниця звільнення міста від окупантів. У залі нарахував близько твохсот учасників. Зрозуміло, що числа кількість людей, і вплив на суспільство вони будуть мати. Тим паче, що на цей захід з'їхалися представники громадських організацій, журналісти, влада, бізнес – з'їхалися, щоб обговорювати роботу ЗМІ, діяльність влади, питання допомоги переселенцям, розвитку бізнесу. А ще важливо було поговорити про майбутні вибори.

Ольга Захарова, яка вела цей захід, розповіла про можливі сценарії для Донбасу. Один з них – автотомія, коли ці території відкидаються як не потрібні. Але голосів на підтримку саме такого сценарію у суспільстві меншість. Більш розповсюдженими є можливості ізоляції або реінтеграції. Існує побоювання, що саме ізоляція – це той шлях, який неформально підтримує влада. Ізоляція – це шлях до заморожування конфлікту, а не його вирішення.

Лідер руху «Донбас – це Україна» Олег Саакян погодився з попередніми виступаючими, що на сході України пролетарську ідентичність «виглягли» на рівні політичної, національної ідентичності.

Разом з тим, на його думку, цінності українців схожі як на заході, в центрі, так і на сході країни.

Пан Саакян говорить, що об'єднання в Україні має

відбуватися не на минулому, а на тому, що, вивчивши минуле, узгодивши його, слід побудувати проекцію майбутнього – спільній план побудови країни.

На думку Станіслава Федорчука (до речі, цей активний громадський діяч, родом з Донбасу, тепер живе у Львові, і ми з ним часто зустрічаємося), хибним є обговорення лише політичного виміру ідентичності. Цікаво було б дослідити і соціальні ідентичності в Україні. Адже саме соціальні фактори змусили багатьох мешканців Донбасу взятися за зброю. І ще важливий момент. Важко собі уявити одновимірну людину. Дехто вважає, що є різні категорії людей: ті, хто за Україну, є ображені на Україну... Але ж тут категорій може бути й двадцять!

Є люди, які ображені на Україну, але вона є місцем їхнього проживання і нікуди звідси їхати вони не збираються! Це – їхня Батьківщина, і їхня образа може бути тимчасовою. Це може бути образа на державу Україна, але не на Батьківщину Україна. Національний діалог, вва-



Д. Кашик

жє Станіслав Федорчук, має започатковуватися, перш за все, владою, а не окремими представниками суспільства. Остання ж наразі не визначилася, що казати людям.

Володимир Березін з Костянтинівки говорив про замаскованих сепарів, які тепер при владі. Про тих, хто не хоче України, але й не може виступити проти неї відкрито:

«Ці люди вибрали для себе непогану тактику. Говорять, що вони «за мир», за любов, за сонце, за доброту, і тому... не треба жодної політики. Замість того, щоб проводити надзвичайно цікаві зустрічі із конкретними героями Опору, – це абсолютно нескладно організувати, бо реальні герої живуть поруч з нами, – вони краще виведуть діток, щоб ті розмальовували асфальт і писали на ньому «Ми за мир!». В їхньому розумінні це і є національний діалог. І це люди, які отримують зарплату від держави, працівники освіти, культури!»

У жодному краєзнавчому музеї Донбасу досі немає залу АТО... У Західну Україну ентузіасти везуть все, що можна, аби організувати зал, їх затримують на блокпостах, а нам, донеччанам, це, виявляється, зовсім не потрібно... А музейники ж отримують зарплату від України! Та і вчителі, якщо бути відвертими, за українські гроші проводжують готовувати наших вбивць. Тому діалог потрібен, компроміс також, але це буде тоді, коли закінчиться військові дії. А поки триває війна, треба займатися агресивною політикою – боротьбою за мізких людей, які живуть на звільнених територіях».

Пан Березін сказав, що навіть дітей сепаратистів тепер починають возити на Хортицю, – аби ті зрозуміли, що таке Україна: «У нас

є «Календар українського Донбасу», і всі 365 днів у році ми знаємо, що робити, аби в кожному селі, у кожній школі знали, яку дату можна відзначати і як найефективніше працювати з дітьми. Є тисячі форм і методів роботи, давайте шукати!

В області є село Званівка, де осіли депортовані лемки, там великий греко-католицький собор, найбільший у Донецькій області... Та де в області – найбільший на сході України! Але хто про це знає? Хто використовує таку нараду? Донбас – це базова, корінна українська земля, але вчителі дітям про це не говорять чомуся. Вони доводять школярам, що не має України, а ті їм кажуть: помиляєтесь, вона є! Ось такі у нас справи в освіті. Давайте роботи і, збиряючись тут, у «Теплиці», думати, як завоювати серця і голови наших людей...».

Цікавим (хоч і не всіма зустрініті схвалено) був виступ Данила Кашика, який закликав до прощення. Не повинно бути ні покарань, ні переслідувань. Бо якщо не знайдемо в собі сили вибачити тим людям, які пішли за сепаратистами, то процес примирення може розтягнутися на декілька поколінь. Навів приклад з історії. Якби російський цар Олександр II не повісив Олександра Ульянова, а дарував життя усім тим, хто робив на нього замах, то, може, і не було б кривавої революції 1917 року, наслідки якої відчуваємо дотепер. Але тут емоційно запротестував дехто з присутніх, а саме хлопці, які брали участь у проукраїнських мітингах у Донецьку навесні 2014 року. Їх ображали, били, ставили на коліна справжні виродки... Вибачити всім нелюдам? Чи оцінять таку жертову?

(Закінчення на 7-й стор.



«Теплиця» – осередок українства

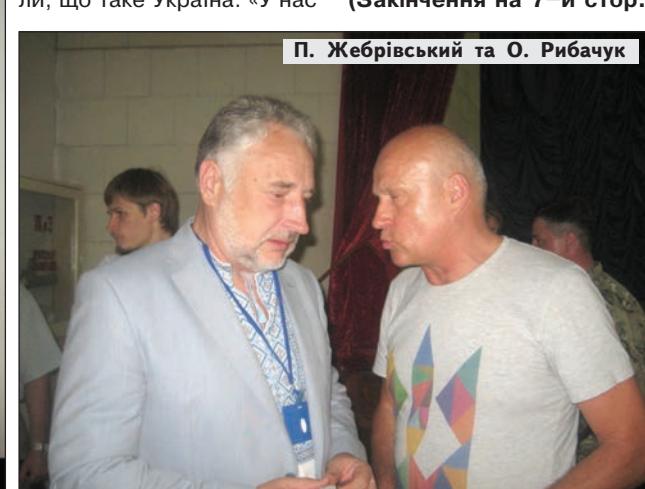
разі ж жителі Донбасу чекають від України не блокади, а чіткіх меседжів, що вона буде далі робити з цією територією і людьми. Говорив викладач і про футбольний клуб «Шахтар» – певне середовище для формування ідентичності. Шкода, що було мало часу для обговорення цієї теми. Більшість фанатів – таки проукраїнська сила, і важливо знати, як вона формується.



Ліквідний момент. Важко собі уявити одновимірну людину. Дехто вважає, що є різні категорії людей: ті, хто за Україну, є ображені на Україну... Але ж тут категорій може бути й двадцять!



С. Федорчук



П. Жебрівський та О. Рибачук

В РОСІЇ НЕ СПРИЙМАЮТЬ ФАКТ, ЩО СОФІЮ БУДУВАВ ВОЛОДИМИР

У соборі Софія Київська дніми відкрилася виставка «Володимир Великий — творець Української держави», присвячена 1000-річчю кончини Святого рівноапостольного князя Володимира.

Саме ця виставка підвергла своєрідну ризику під давньою суперечкою академічних (радянських) учених та новітніх дослідників Софії про те, хто був засновником найвеличнішого собору на території Східної Європи.

Нагадаю, що офіційна історіографія наполягає на версії, що будівничим Софії був князь Ярослав, оперуючи при цьому літописними датами 1017 і 1037 роки, а багаторічні дослідники Софії надали дослідження, що засновником Софії був князь Володимир та показували як аргумент результати дослідження настінного розпису і написів-графіті, в яких були чітко викарбувані дати 1018 та 1019 роки. Тобто вже



— Надіє Миколаївно, ви колись казали, що найбільш цікаву історію про рівноапостольного Володимира розповідає Софія Київська. Що ви мали на увазі?

— У наших фондах немає такої великої кількості артефактів, як в Історичному музеї, немає такої кількості ікон, як у художніх музеях. Але у нас є монументальний живопис, мозаїки, фрески, які розповідають про епоху Володимира краще, ніж розповідають сьогодні історики. Найбільш достовірно, найбільш цікаво розповідає Софія Київська. Володимир та Софія — раніше навіть так не ставилося питання. Всі звікли до асоціації: Володимир і Десятинна церква. Але в Софії образ Володимира простежується і в архітектурі, і в монументальному живописі.

— Коли ж собор був побудований?

— У соборі був напис, який виник за митрополита Петра Могили. Під куполом від 1634 р. зберігався напис Петра Могили: «Нача здатися сей Премудрості Божої храм літа 1011...». Зауважимо — 1011-й рік. Могила прямо написав про те, що Собор почав будуватися в 1011 році. Але це часи княжіння Володимира! Бо помер Володимир у 1015 році. Коли у наш час ми почали дослідження мозаїк, фресок, написів-графіті, то виявилося, що весь розпис буквально співає славу Володимиру й Анні, а не Ярославу. А в ті часи твори мистецтва, архітектури прославляли своїх замовників. Великим аргументом на користь цього є давньоруські написи графіті з датами, які знайдені на стінах Софійського собору. Літописи називають нам дві дати заснування Софії, Новгородський літопис — 1017-рік та «Повість временных літ» — 1037-й рік. І зазвичай вчені дискутують, чи 1017-й, чи 1037-й. Втім, уявіть собі, на стінах Софії виявлено одинадцять написів, давніших за класичний або, як кажуть, «хрестоматійний» 1037-й рік. Найдавніші ж написи мають дати 1018-й і 1019-й рік. А це ж друге десятиріччя XI ст.! Отже, собор у той час уже стояв, якщо були фрески, значить, і був розписаний.

— Я знаю, що існують дві дати традиційно, коли освячують місце під будівництво, хрест або фундамент та, власне, дату завершення будівництва.

— Абсолютно вірно. Ми пірніяли дві найдавніші настінні дати, та ті, які згадуються у Святиях, — освячення Софії Київської, а це 4 листопада і 11 травня. Освячували храми у неділю. 4 листопада припало на неділю у 1011 році, а 11 травня — у 1018 році. Я припускаю, що фундамент, місце під Софійський собор, було освячено у 1011 році за Володимира, а завершилося будівництво і відбулося освячення вівтаря у 1018 році за Ярослава. Ось чому Київський митрополит Іларіон, перший митрополит-русин, який був сучасником будівництва Софії, у своєму «Слові про Закон і Благодать» говорить, що так само, як біблійний цар Соломон завершив справу свого батька Давида, створюючи Єрусалимський храм, так і Ярослав завершив справу батька Володимира, створюючи храм Святої Софії Київської.

— Які ще аргументи на користь вашої дати?

— Те, що Софія була побудована за Володимира, розказують нам мозаїки і фрески. Звісно, в релігійному стінописі це відбувається через символічні прообрази, як було зведенено в ті часи. Наприклад, знаменита вівтарна мозаїка собору «Святительський чин». Розпочинає цю мозаїку образ святого Єпіфанія Кіпрського, на день пам'яті якого було освячено Десятинну церкву. Чому на день пам'яті? Тому що саме 12 травня 996 р. було освячено Десятинну церкву. Образ Єпіфанія Кіпрського досить незвичний для святительського чину вівтарів інших храмів, а тут він розпочинає собою «Святительський чин». Поруч з ним образ Климента Римського. Моші Климента Римського стали загальнонаціональною святою Русі. Цей святий — покровитель новонавернених народів. Коли Володимир охрестився в Корсуні (візантійському Херсоні), то він приніс звідти главу Папи Римського Климента, і вона, як свята, була покладена у церкві Богородиці Десятинній, яку Володимир побудував

вав у 989-996 роках. У центрі цієї мозаїки образ Святого Васілія Великого. Василій — це хрестильне ім'я Володимира, а поруч з цим образом — образ святого Іоанна Золотоустого, також не випадково поруч зі святым Василем. Річ у тім, що ім'я Іоанн — це ім'я того митрополита, який разом з Володимиром будував Софійський собор, його згадують джерела вже в другому десятиріччі XI століття.

— Ви кажете, що відома фреска — княжий груповий портрет — це портрет родини Володимира. Але ж там цього не розібрать, я відівлялася в цю фреску, видно, що зображені якісь фігури, які йдуть одна за однією. Звідки підтвердження, що родина Володимира?

— Діти князя зображені тут дорослими. А в 1018 р., коли виникла фреска, діти Ярослава ще навіть не народилися. Тобто та діти Володимира, то його родина. Фреска збереглася не повністю. Але ми маємо досить повне уявлення про той портрет завдяки тому, що його замалював голландський художник Абрагам ван Вестерфельд, який відвідав Софійський собор у 1651 році.

— Тобто цей голландець бачив триста п'ятдесят років тому що збережені фрески?

— Так. Він зобразив одинадцять постатей і серед цих постатей є постать князя з моделлю храму і постать його княгині, вони були в центральній, втрачений частині фрески. На мозаїці Вестерфельда князь і княгиня у царських шатах, з коронами на головах. А ми знаємо, що царський сан мав лише Володимир, недарма він на своїх монетах зображував у царському вбранні. Так само й Анна, його дружина, імену-



ється в джерелах царицею, бо вона за традицією була коронована при заручинах з Володимиром. Ярослав же на єдиному його прижиттєвому зображені на своїй печатці постає в княжій шапці, тому що царські шати міг носити тільки той, кому візантійці дарували царський сан. Підкreslo: Володимир тримає в руці макет не тринацятикупольного, а п'ятикупольного храму, який виявляє всі ознаки Десятинної церкви — це релігійні-єрусалим, символ охрещеної Русі, який Володимир несе на престол Софії. І знаєте, що далеко не всі аргументи, якщо аналізувати світські розписи сходових веж, вони також дають підтвердження, є інші докази.

— На виставці є літографії малюнків Вестерфельда. Ці малюнки теж були доступні російській та радянській науці, чому вони самі не переглянули дату?

— Є своя інерція мислення. Ми і сьогодні, попри очевидні докази, зустрічаємо чималий спротив з боку офіційної застарілої радянської науки. Тому що дуже важко ламати стереотипи. Особливо такі стереотипи, які стосуються священних дат. 1037-рік — це ж класика. І раптом виявляється, що сам собор говорить нам дещо інше. Я хочу сказати, що заснування собору за Володимира, а не за Ярослава має колosalне значення для історії України. Тому що Софія — це образ державності. Наша держава не просто виникла за Володимира як могутня Київська Русь, а вона досягла вже за його правління, а не за правління Ярослава зеніту свого розвитку. В Росії також запропоновану нами дату не визнають, не терплять, тому що звично сприймають Київську Русь як «колиску трьох братніх народів», культура яких начебто розвивалася синхронно. І цей процес було зміцнено маркуванням три Софійські собори, як такі, що мовляв, виникли одночасно в середині XI століття: Софія Київська, Софія Новгородська, Софія Польська. Але, як виявляється, Софія Київська виникла раніше — це друге десятиріччя XI століття. І звідси християнство пі-

шло всією землею русичів, всіма східнослов'янськими теренами.

— Що ви ще сказали про Святого Володимира?

— Володимир — це особистість гіантського, вселенського масштабу. Історія назвала його — Великим, церква — Святым, а народ — Красним Сонечком, ласкавим князем Володимиром. Немає в нашій історії іншої такої особистості, яка б завоювала таку любов народу, яка б залишила по собі таку довгу пам'ять. Володимир був і великим державцем, об'єднав східнослов'янські племена, створив могутню Київську Русь, яку тріумфально вивів на міжнародну арену. Вона увійшла до кола держав Візантійської співдружності, культурно-ідеологічної релігійної спільноти, очолованої візантійськими василевсами, тобто імператорами. Київська Русь посіла в цій співдружності один з найвищих щаблів після Візантії. Володимир за нормами тих часів був визнаний «братом» божественного василєва. Тому що він справді став братом не тільки в переносному, а й у прямому смислі. Він одружився з візантійською царівною Анною, рідною сестрою могутнього василєва.

— Я бачила на виставці портрети дружини Володимира Анні — фрески і мініатюри.

— Ми ставимо її поруч з Володимиром, акцентуємо, так би мовити, гендерний аспект, — посміхається дослідниця. — Його дружина, візантійська царівна Анна, — то незаслужено забута особистість нашої історії. Але ж вона разом із Володимиром хрестила Русь і заслуговує, як і він, на славу рівноапостольної. У мене є така мрія, що колись-таки наша Церква долучить її до лицу святих, і вона постане поруч із Володимиром. Ольга — то предтеча київського християнства, а Володимир і Анна — рівноапостольні хрестителі Русі.

— Нагадайте що історію...

— Володимир, говорять нам джерела, хотів, коли прийшла Анна до нього у Корсунь, «сторорити безві'я», тобто відмовитися від прийняття християнства. Однаке

за промислом Божим розворівся очима, і дуже тут жив. І тоді Анна звернулася до нього: «Хрестись, тоді прозріш». Коли єпископ корсунський возложив на нього руку, то він чудесно прозрів. «Тепер пізнав я істинного Бога», — вигукнув Володимир. Побачивши це чудо, охрестилася і його дружина. Коли Володимир прибув до Києва, він охрестив своїх дванадцять синів, охрестив кінця і почав будувати першу кам'яну загальнодержавну Десятинну церкву. Вона була присвячена Богородиці. Володимир дав на неї десяту частину своїх прибутків, звідси її назва — Десятинна. Заслугу Анні згадує й сучасник Володимира, німецький хроніст Тітмар Мерзебурзький, який говорить, що Володимир прийняв сяту християнську віру за наполяганням Анни. А арабський хроніст XI ст. Ях'я Антіохійський повідомляє, що Анна «побудувала багато церков у країні русів». Вона дала значні пожертви на Десятинну церкву — це засвідчує Устав Володимира. За західноєвропейськими Ламбертінськими анналами Анна самостійно приймала іноземних послів, тобто відігравала неабияку роль у державному житті. Та ці заслуги Анні практично забути, згадки про них поодинокі. І лише стінопис Софії Київської зберіг унікальні свідчення про діяльність і прославлення Анни її сучасниками.

— Надіє Миколаївно, але ви бачите, що більш рання дата заснування Софії рівно, як і зміна засновника, не заважає сусідній державі накласти руку на нашу історію. Наприклад, Крим вони окупували (одна з причин), бо там хрестилися київський князь, Володимир вони встановлюють пам'ятник. Дата заснування нічого не змінює, коли є експансіоністські плани. Як цьому мають протистояти історики?

— Вони мають шукати істину і доносити її суспільству, а не мислити стереотипами і нав'язувати їх людям. Бонагання накласти руку на нашу історію живляться саме стереотипами, які, на жаль, дехто культыве і в Україні.

Лана САМОХВАЛОВА
(«Укрінформ»)





Здавалося б, методи прямої заборони української мови — Емські укази, Валуєвські циркуляри — тепер не є можливими. Але реальність українська є такою, що їх замінили заборони неоголошенні, які діють на рівні м'якої символічної влади, коли створюються ситуації, впроваджуються правила, ніким не підважені, за якими україномовному стає некомфортно працювати, скажімо, у бізнесовій компанії.

Про це сказав Юрій Шевчук, викладач української мови у Колумбійському та Єльському університетах, який нещодавно у Львові у книгарні «С» прочитав лекцію про «Політику мової шизофренії в Україні». Джерела, форми, наслідки». Це — та тема, про яку багато хто думає, але не кожен наважується висловитися. Юрій Шевчук у своїй лекції розгорнув перед слухачами певне історичне тло, без якого годі зрозуміти те, що відбувається, які форми має і, головне, які наслідки має для українців мовна шизофренія. А також він проаналізував і окреслив коротко форми, яких набирає змішування української з російською і які це має наслідки насамперед на мову, а через неї на інші галузі суспільного життя.

Кожна сучасна нація найперше осмислює себе у термінах, у координатах ідентичності. Ідентичність одне з координат передбачає мовну, і Юрій Шевчук розповідав про мову, ділився як науковець певним способом думання про проблему мови, — як можна аналізувати те, що, на його думку, одразу впадає у вічі кожному, хто приїжджає в цю країну, хто має певну мовну компетенцію ідентифікувати ту мову, яку людина чує навколо себе.

Подаемо вашій увазі лекцію Юрія Шевчука з незначними скороченнями.

Немає дослідженень поспільної політики змішування двох мов, яка має місце на рівні держави

Говорячи про мовну шизофренію, одразу хочу сказати, що у самому цьому вислові присутня більше метафора, ніж наукова прецизійність, яку би належало мати науковому терміну. Як відомо, шизофренія означає роздвоєння психіки. В даному випадку йдеться не про роздвоєння розуму, а про роздвоєння мови. Хоча можна говорити про те, коли роздвоюється мова, то роздвоюється і психіка людини. У науці існує кілька термінів, які означають феномен, коли в одному і тому самому місці вживаються принаймні дві мови. Одні користуються терміном білінгвізм (дво-мовність), соціологія також знає термін шизоглосія.

«гори» літератури про це, але майже немає доказливих досліджень поспільної політики змішування двох мов, яка має місце на рівні держави, тому що цю політику проводить ціла низка інституцій — радіо, телебачення, парламент, інші державні установи.

Знищити колонізованих, втрачаючись в саму систему їхньої мови, — це винайдіть соєвецької системи

Користуючись відомим підходом в історії української мови, який свого часу озвучив у своїх працях Юрій Шевельов, історія української мови, історія колоніалізму знає два типи асиміляційних тисків на мову колонізованого (в нашому випадку — на українську) з боку мови-колонізатора (в нашому випадку — російської). Шевельов пише про це у своїй відомій книжці «Українська мова у першій половині ХХ століття», яка спочатку вийшла англійською мовою в Гарварді, а потім була перекладена тут українською.

Перший такий тип є класичним, притаманним усім колоніальним імперіям, — це зовнішній тиск на мову. Знайомим усім нам виявом зовнішнього тиску на мову є Валуєвський циркуляр, Емський указ, тобто пряма заборона на те, щоб українська мова вживалася у переліку царин людської комунікації. Зовнішній тиск забороняє вживання української мови, насамперед, у системі освіти, книгодрукуванні з певними винятками, у театрі, сфері політики, економіки, торгівлі.

Якщо говорити про прямий тиск на мову, то потрібно пам'ятати, що значно пізніше в 70-х роках у соціолінгвістиці завдяки працям французького соціолога і філософа П'єра Бурдье виникло поняття «символічна влада» або «м'яка влада», тобто непрямі заборони, насаджена соціальною домінантною групою форми поведінки підкореному класові чи групі, яка підтримується і посилюється найперше через систему освіти. Засоби внутрішнього тиску, про які пише Шевельов, — це практично винайдіть російських імперіалістів. Як пише Шевельов, класичні імперії — британська, французька, португальська, іспанська тощо, — не додумалися до того, щоби намагатися знищити мову і культуру колонізованих тим, щоби втрутатися в саму систему їхньої мови і впроваджувати в неї такі зміни, які в результаті підтримали саму її життєздатність, здатність до самовідродження самодостатнього живого організму. Це — винайдіть соєвецької системи.

І такі втручання почалися масивним способом наприкінці 20-х років, коли почалися переслідування української інтелігенції, по-гром всієї української школи мовознавства, чистки і терор проти провідних українських лінгвістів. Масивне втручання в систему української мови охоплювало всі без винятку рівні її організації, починаючи з фонології і графічної системи, коли певні літери оголошувалися націоналістичними.

Шевельов пише: якщо голосну позбавити того, щоб вона зустрічалася в початковій, середній і фінальній позиції, вона починає розхитуватися у психосвідомості носіїв мови і вони починають переставати її відчувати так чітко, коли би вона з'являлася у їхній мовній практиці у всіх трьох позиціях.

Я спостерігаю момент втрати української питомої голосної «и», — тієї, яка робить для українців англійську мову в десять разів легшою, ніж для росіян. Заміна українського «и» на «и», — у Львові чомусь кажуть кафе

щось бракує, що вона не є самодостатньою, що вона не може стояти сама без того, щоб опиратися, паруватися, обійтися з мовою колонізатора. Ця тема так само звучить у мовній шизофренії, коли нам пропонують, що це нормально — українська і російська. І ніколи не можна української без російської;

Через примітивізацію мови примітивізувати всю культуру українців, дейінтелектуалізувати, а самих колонізованих подавати як екзотичних, цікавих, безневинних, відданіх імперії дикунів, не здатних на самостійне існування, — стихійних, хаотичних, таких, що потребують цивілізаційної присутності колонізатора.

Інститут української мови протягом 25-ти років є в стані паралічу

Здавалося б, що методи прямої заборони української мови — Емські укази, Валуєвські циркуляри — тепер не є можливими. Але реальність українська є такою, що їх замінили заборони неоголошенні, які діють на рівні м'якої символічної влади, коли створюються ситуації, впроваджуються правила, ніким не підважені, за якими україномовному стає некомфортно працювати, скажімо, у бізнесовій компанії. Коли українець іде на співбесіду, претендуючи на вакансію, і знає, що він програє співбесіду, якщо буде говорити українською. З'являється елемент самокорекції, який, можливо, у Галичині не є такий виражений, але дуже виражений на Східній, Південній Україні. Мені свого часу подарували два томи судових позовів з боку українців з приводу їхньої дискримінації на місці

френічного посилання, — те, що в Україні модно називати месидж, — в ній присутні такі елементи:

1. Гегемонною мовою є російська, декоративно-символічно — українська. Подівиться на «Вечірній квартал», «Розміши коміка», Шустера, Євгена Кисельова і т. д. Для ведучого такої програми знання російської на екрані і поза ним є обов'язковим, а українською — факультативним або декоративним, що вживається про людське око.

2. Російський мовець — монолінгв, тобто володіє однією російською, він думає і бачить світ через російську мову як рідну. Слухач, глядач одразу відчуває фальш, якщо людина говорить не рідною мовою. Російськомовець завжди говорить російською в таких передачах як рідною і звучить природно.

3. Україномовець у таких передачах, як правило, білінгв, тобто говорить і українською, і російською. Йому часто відводиться роль говорити українською. Він часто думає і бачить світ російською мовою і в цьому відчувається елемент фальші. Користується українською, що перекладена з російської мови, тобто ми відчуваємо російський синтаксис, ідіоматику, притягнену за волосся, і перекладену українською мовою. Як результат, споживач такоого продукту отримує враження неповноцінності не мовця, а всієї мови, тобто української.

4. Російська звучить привабливо, повнокровно, часто з престижним московським акцентом. Зараз є практика на українському телебаченні запрошувати з Москви ведучих,



Юрій ШЕВЧУК

МОВНА ШИЗОФРЕНІЯ — НОВА, ПОТУЖНА ФОРМА РУСИФІКАЦІЇ

«Американо», так ніби є Амеріка, а не Америка, — це елемент заміни, витіснення «и» на «и». Я чую, наприклад, у вимові дикторів київських телеканалів таку перебільшену українську вимову, на їхній погляд, коли вони замість «и» кажуть таке дуже глибоке «и». Російське «и» дуже напружене, цієї напруженості бракує українському «и». Як людина з тренуваним фонетичним слухом, я це одразу ідентифікую. Ви можете подивитися передачу «Ранок по-кіївські» і там ведуча постійно так говорить українською мовою, замінюючи поспільно «и» на «и». Це такий приклад фонетичних маніпуляцій, які русифікатори робили лише на фонетичному рівні. А йдеться також про вилучення десятків і сотень слів з українського словника, оголошених націоналістичними, і заміну цих слів російськими словами. Наприклад, я з великом подивом дізнаєсь, що слово філіан — ніякий не галицизм. Це слово вживав Валер'ян Підмогильний, який був родом з Єлисаветграда (Кіровограда). Є така книжка «Українська мова у ХХ сторіччі: історія лінгвізоту». Там подаються цікаві ілюстрації маніпуляції з мовою на всіх рівнях, включно з цілими списками заборонених моделей словотвору. Не можна було казати цегельня, бо це економно і занадто привабливо порівняно з російською мовою, — кирпичний завод. Не можна було казати броварня, дротярня, електрівня, — ціла модель словотвору, яка має інший агентивний суфікс на -ар. Ми зараз потихенько до нового повертаємося, — новинар, фільмар. Це теж дуже продуктивна модель, яку ми майже забули. І зараз зусиллями одиниць людей, які не втратили почуття і любов до питомих речей у мові, намагаються це повернути. Ця маніпуляція — втручання у внутрішню систему мови — торкалася всієї мови.

Які ж цілі ставила перед собою ця масивна маніпуляція мовою?

Підірвати мову зсередини, скомпрометувати, зруйнувати її механізми самовідродження;

Уподібнити українську мову до мови колонізатора як збідненої, поверхневої нецікавої копії останньої;

Узaleжнити її від мови колонізатора у термінології, словотворі і навіть в тому, як мова означає світ (тобто мовна картина світу). Скажімо, коли вам треба полікуватися, ви йдете в лікарню, а росіяни — в больницю. Тобто ми лікуємося, а вони болять. Це є банальний приклад того, як дві різні мови дивляться на одне і те саме явище. І в цьому полягає невід'ємна внутрішня привабливість кожної мови, її здатність зачаровувати кожного, хто починає її вивчати. Те, що мова вербалізує, ословлює світ по-своєму, відображається таким чином світопогляд її носіїв;

Унеможливити її самостійні функціонування і повнокровне самовідродження від покоління до покоління мовців у свідомості самих мовців, — коли мовці починають формувати думку про власну мову, що її



праці за мовою ознакою. Позови, які є у величезній більшості, ніколи не були задоволені.

Те, що було введено у 1933 році як нова орфографія української мови, — нова літературна норма, — 90% цих русифікаторських правил залишаються неторканими і зараз. Цьому сприяє фактичний параліч Інституту української мови, який би мав виконувати функцію кодифікуючого, наглядового і нормоохороняючого органу, — інституції, яка диктує літературну норму, її регулює і каже, що є українською літературною мовою, а що є поза стандартом. Інститут української мови протягом 25 років є в стані паралічу, бо він не має жодного впливу на кодифікаційні практики в українському просторі.

Мовна шизофренія передбачає певну густину наповнення ефіру і всюдисущність

Отже, мовна шизофренія — постійне поєднання української і російської мов. Я пропоную розрізняти дві основні форми мової шизофренії: 1. Окрім мовці спілкуються кожен окремо мовою, але розуміють одне одного. 2. Коли окремі мовці користуються одночасно, без розбору і правил, двома мовами. Соціолінгвісти це називають макаронізацією.

Поєднання двох мов відбувається в одному місці і в один час протягом короткого часу, — це може бути формат телевізійної програми, випуску новин, аналітичної передачі, популярних передач на кшталт «Україна має талант», «Голос країни», «Свобода слова», «Вечірній Київ» тощо. Так само це поєднання може бути в радіопередачах, у мережевих публікаціях. Дедалі більше я бачу елементи цього поєднання у друкованих виданнях.



Мабуть, вже стало традицією, що першого ж дня після приїзду до Києва гості столиці йдуть на майдан Незалежності. Можливо, тому, що там якася особлива енергетика, там ще залишилась віра в нову Україну! Саме там Небесна Сотня вдвивляється в очі перехожих і чекає відповіді на запитання: чи зможуть ті, за кого вони поклали своє життя, збудувати достойну країну?

Я теж приішав на майдан Незалежності. Й одразу перед моїми очима постала похоронна процесія (як нагадування). До стели на руках військові несли бйця батальйону «Азов», який повернувся до Києва із зони АТО в домовині. Його побратими схилили голови і прапори, священик відслужив панаходу, пролунало «Герої не вмирають» — і ще одна душа приєдналася до Небесної Сотні... Після салюту почесної варти високо в небо злетіли голуби, і чомусь пригадався вірш Анастасії Дмитрук «Бог все бачив»:

А кого згубили бої,
душі їх молоді, хоробрі
Бог зібрав

у Небесній Сотні,
Він до себе зібрав синів.
Як за волю спинялись
серця,

покоління запам'ятають.

Так герої не умирають,

і їх славі не буде кінця.

Після побаченого і пережитого ноги самі понесли мене до Володимирського собору, де йшла ранкова служба. Поставив свічки — одним за упокій, а іншим за здоров'я. Бог дарує добрий знак — веселка через усе небо! Іду до Тараса! Буденний день, а в парку Шевченка так багато людно. Волонтери вчать дітей робити народні вироби, дають фарби для малюнків, діти пишуть листи захисникам Вітчизни, грають на музичних інструментах, цілі родини на зеленій галявині поєднують відпочинок і виховання. Добре, що тепер до Тараса Шевченка приходять не лише 9 березня. А він стоїть і споглядає на маленьких українців, на тих, хто на оновленій землі для України буде жити!

І знову защемило серце.



КИЇВ ОЧИМА КРИМЧАНИНА



Згадались кримські діти, знищена українська гімнасія, закриті українські класи, групи в дитячих садках, український театр, який, нарешті, змінив назив, який ніколи й не відповідав, площа з Леніним і крики дітвори з піонерськими галстуками: «Росія! Росія!». Закон РФ дозволяє тепер тільки таке гасло!

Згадалось, як до 2014 року в центрі Сімферополя час від часу активісти «руського світу» волали про утиски російської мови і культури, горланили про свій інтернаціоналізм! А сьогодні наче «бульдозером» знесли все: й укра-

їнську освіту, і культуру, і мову. Бо все це не відповідає законам РФ.

Телефонний дзвінок повернув мене знову до Києва. То був мій товариш ще із студентських років — Віталій Малахов, тепер кефірник театру на Подолі, народний артист України, лауреат Шевченківської премії. Він запропонував зустрітися у театрі. До речі, театр знаходить на Андріївському узвозі, нове приміщення будеться вже 2016 рік, але є добра новина від міської влади — це приміщення обіцяють здати у 2016 році на день Києва. Пройти шлях від Золотих

ворот до театру на Подолі — через Софіївську площа, мимо Андріївської церкви — одне задоволення, краса та й годі! Зайшовши в репетиційний зал театру, я побачив поряд з Віталієм молоденьку дівчинку, maybe, якесь школярка чи студентка, вирішив я. Яке ж було мое здивування, коли я почув ім'я незнайомки — Анастасія Дмитruk! Я ж сьогодні вранці на Майдані згадував її вірш! Невже насправді думки матеріалізуються? Анастасія Дмитruk — це та дівчина, яка рік тому, одразу після анексії Росією Криму, написала вірш «Никогда мы не будем братями».

Цей вірш облетів не лише Україну, а й увесь світ! Особливо він набув популярності, коли литовські музиканти написали на нього музику і виконали вже пісню. За перші місяці в соцмережах було декілька мільйонів переглядів!

Після знайомства з Настиєю дізнався, що їй 24 роки, отже, вона — ровесниця Незалежності! Родом із Ніжина. Торік закінчила фізико-технічний інститут НТУ «КПІ» — спеціаліст інформаційної безпеки. Говорили про творчість, про Крим і про Україну в цілому. Настия не може мов-

чати і робити вигляд, що нічого не відбувається. Вона багато виступає зі своєю поезією перед бійцями АТО, як на передовій, так і в госпіталях. Радо зустрічається із глядачами як ходу, так і заходу України, головне — не розмір майданчика, а щоб серця бились в унісон, говоритъ Анастасія.

«Це — моя і твоя війна за мою і твою свободу. Ти — із заходу, я — зі сходу, ми — щаслива одна сім'я. І ніхто нас не роз'єднає, нас ніколи ніхто

не здолає,

бо ми разом можуть сила,

це — моя і твоя Україна.

До подій на Майдані, говорить Настия, вона більше розмовляла російською, але тепер намагається більше спілкуватися рідною — українською. Та вірші продовжують писати двома мовами. До росіян ненависті не має, а лише жалість, тому що більшість із них «незрячі», вони навіть не мають бажання розібратися, що насправді відбувається в Україні.

(Закінчення
на 15-й стор.)



Віталій Малахов і Анастасія Дмитruk



Після Майдану, учасникою якого була, Анастасія повірила, що будь-які цілі досяжні, якщо народ єдиний! Ще один вірш Анастасії Дмитрук «Верните нам наше небо» в соціальній мережі побачив грузинський співак Заза Заалішвілі, поклав його на музичну, сам виконав — і знову по всьому світу розлетілась правда про Україну!

Анастасія вважає, що в умовах інформаційної війни потрібно будити людські душі, вона підготувала збірку поезій під назвою «Поверніть нам наше небо» і звернулась до Віталія Малахова, щоб режисер допоміг поетесі зробити авторський театралізований вечір поезії, який восени планував провести в Києві. В якум б куточку України чи світу не виступала Анастасія, — всі зароблені кошти передає на потреби української армії.

Мы выстоим, у нас — Воля,
ее не возьмет автомат.
Мы вам не сдадимся
без боя,
все церкви пусть бьют
в набат.

Побажавши Анастасії творчої наснагі і нових віршів, я залишив поетесу і режисера за роботою, пообіцявши приїхати на її авторський вечір до Києва. На зворотному шляху я спустився на Хрестатик і раптом неподалік станції метро почув звуки бандури. Через невеликий натовп, який обступив кобзаря, я почув слова пісні:

То принесіть, як не надію,

хоч крихту кримської

землі.

Я притулю до вуст її,

і так затихну, заніміо...

Боже! Сльози накотились на очі! Перехопило подих! Я стояв і момчи слухав. Кобзар закінчив співати баладу, перехожі розійшлися. І тоді після короткої паузи сивочолий козак повільно підвів на мене очі, подивився декілька секунд, ніби щось загадуючи, і тихо, майже пошепкав сказав: «Польченко...». Тепер вже очі від сліз заблищали не тільки в мене, а й у кобзаря... Так, це був наш кримський кобзар, ялтинець Остап Кіндрачук, який вже багато років узимку мандрує світом зі своєю бандурою та українською думою. А влітку він завжди повертається додому в Крим, до Ялти. Це — перше літо, коли його не бачать на ялтинській набережній.

Остап відклав бандуру і

Анастасія ДМИТРУК НИКОГДА МЫ НЕ БУДЕМ БРАТЬЯМИ

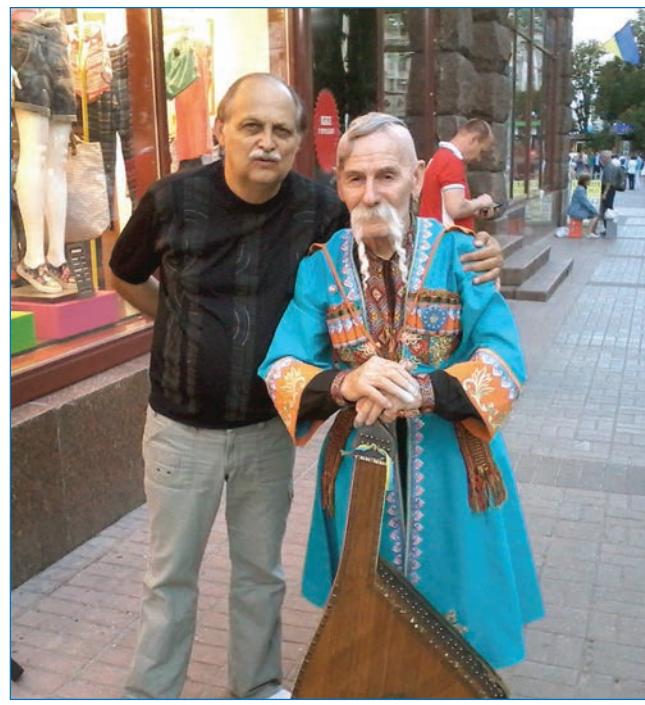
Ніколи мы не будем братями
ни по Родине,
ни по матери.
Духа нет у вас быть свободными —
нам не стать с вами даже сводными.
Вы себя окрестили «старшими» —
нам бы младшими,
да не вами.
Вас так много, а, жаль, безликие.
Вы — огромные, мы — великие.
А вы жмете... вы все маєтесь, своей завистью
вы подавитесь.
Воля — слово вам незнакомое, вы все с детства в цепи закованы.
У вас дома «молчанье — золото», а у нас жгут коктейли Молотова, да, у нас в сердце кровь горячая, что ж вы нам за «родня» незрячая?
А у нас всех глаза бесстрашные, без оружия мы опасные.



Повзросли и стали смелыми все у снайперов под прицелами. Нас каты на колени ставили — мы восстали и всё исправили. И зря прячутся крысы, молятся — они кровью своей умоятся. Вам шлют новые указания, — а у нас тут огни восстания. У вас — Царь, у нас — Демократия. Ніколи мы не будем братями.

посипались запитання: як Крим, як дружина, як другі, як «Кримська світлиця»? Зав'язалась розмова, ми вже не звертали увагу на перехожих і голосно ділились інформацією та спогадами про спільні кримські минуле. Пригадали, як відкривали товариство української мови в Криму, про його першого голову — поета Даниила Кононенка, про відкриття українських класів у Сімферополі, Ялті, Феодосії. Також Остап згадав Олексія Нирка — популяризатора кобзарства в Криму та на Кубані, якого при Сталіні за гру на бандуру та пісні про Мазепу ув'язнили на 25 років — як «буржуазного націоналіста». Коли ж за Хрушчова його випустили, він знову в Ялті організував капелу бандуристів, до якої і потрапив Остап Кіндрачук. Згадує, як Олексій Нирко, навчаючи усіх бажаючих, казав: «Єдина умова, — щоб ми спілкувались рідною українською мовою, бо без української мови бандура — це мертвий предмет». «То що змінилось для кримських українців?» — із сумом запитав кобзар. І сам відповів: «А нічого, ми там знову українські націоналісти!...

Остап Кіндрачук за своє

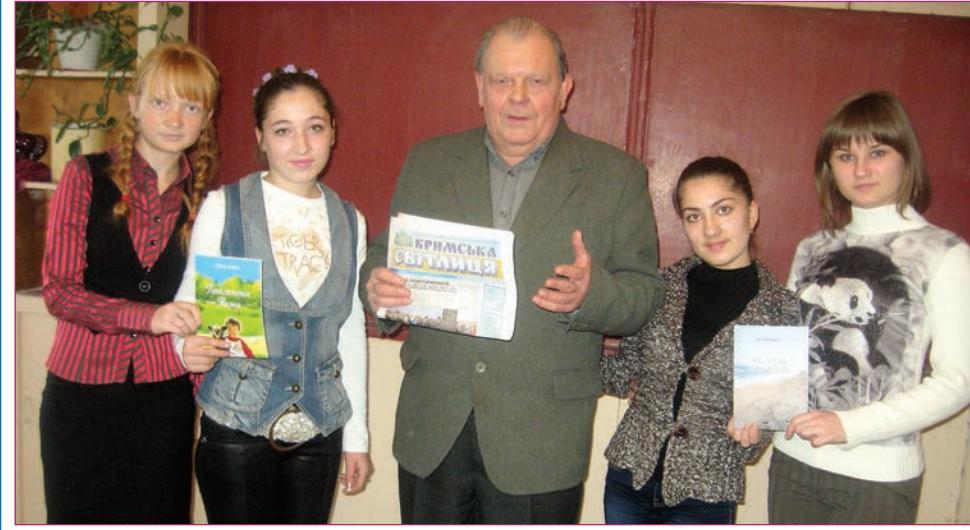


ВІРШІ НАШОГО ДИТИНСТВА

Василь ЛАТАНСЬКИЙ

1938 року, в долині над Тікічем, багате на луки (звідси і назва села), тож є де розгулятися і пастушкам, і худобі. Тоді вже збагнув: зігрівався власними босими ногами рідна земля — най тепліша у світі!

Почав віршувати і друкуватися з шостого класу в пionerських часописах. Пиші і для дітей, і для дорослих, не цурається публіцистики, літературної критики, перекладає з російської. Автор трьох поетичних книжок: «Ужинок», «Які очі — такий світ», «Де



ЗНАШТИ?

Знаєш ти, що таке Україна? Україна — це гай солов'їний, Це твоя у садочку хата, На пісні і казки баґата. Україна — це тато й ненька, Це — безсмертне слово Шевченка, Це — божествenna рідна мова, Сонцясяйна і веселкова. Україна — це волі голос, Синє небо і спілій колос. Синє небо і спілій колос.

КОЛИСКОВА ДЛЯ СИНА

Сяє в небі зоря.
Сплять ліси і моря.
Сплять гаї та долини широкі.
Люлі, диво мое!
Спи, дитятко мое,
Золотинко моя синьоока!
Сірі зайчики сплять,
І сади, і поля,
Над Дніпром і тополі, і кручи.
Наши сплять ясени.
Хай прийде в твої сни
Рідний край,
Україна співуча.

Я, матуся твоя,
Узяла в солов'я
Нашу мову ясну, веселкову.
Ти її не втрачай,
Полюби і плекай!
Не забудь, як оцю

ПІСНІ ЛЕЛЕЧІ

Біля нашого двору,
Як тепло на порі,
На отім осокорі
Чути клекіт вгорі.

Аж до самої нічі
У хатинці-гнізді
Добре птахи клекочуть:
«Завітайте в наш дім.
Ми лігали далеко,
А пісні в нас — такі...».

Лелечиха й лелека
Славлять землю батьків.
Будуть в них лелечати
І веселі, й смішні.

Прилетьят клекотати
В отчий край навесні.

ЗАПИТАЛИ ЯКОСЬ ГУСКУ...

Запитали якоюсь гуску:
— Ти хотіла б на Тунгуску?

— Ох, не хочу, —

какже гуска,

Бо далеко та Тунгуска!

Хай Салгір мене купає

І на хвилях колихає...

ГРИБНІ ДОЩІ

Дарує осінь радощі:

Прийшли дощі!

Прийшли дощі!

взялась Ведмідь-гора?». Закінчивши Львівський університет, приїхав у Крим, де трудиться учителем-україністом, директором школи, завідувачем району.

Відомий критик Михайло Наєнко так висловився про творчість В. Латанського: «Є в його поезії, окрім широти й задушевності, й ще одна прикметна риса, яка дається далеко не кожному поету. Маю на увазі внутрішньо прихованій, але повсякчас присутній ліричний усміх». І далі: «...і виходить у нього те, що називають нікому незрозумілим, але таким щемливим словом — Поезія».

Назбирає в лісі грибів
Законсервувати!
А хлопчина втору ніс
Задирає звично:
— Подивися, я ж приніс
Диво симпатичне!

НЕ ЖУРИСЬ!

В Їжакевича на дачі
Їжакочок-синочок плаче:
— Скоро січен,
а там — лютий,
А я досі ще не взутий...
— Не журися, — каже тато, —
Ми всю зиму будем спати!

ГАМІРНЯ

На подвір'ї в нас щодня
Отака ось гамірня:
Куд-ку-дак! Куві-Куві!
Хрю-хрю-хрю! — оце в хліві.
Му-му-му! — луна з обори.
Края! Га-га! — біля комори.
Гав-гав-гав! — на ланцюгі.
Кіт-муркіт — мяу-мяу!
Отака у нас щодня
На подвір'ї гамірня.
Без тієї гамірні
Сумно жити було б мені!

ПЕРЕСТАРАЛИСЬ...

На білім світі недотеп доволі.
Вони і в нашім класі,
звісно, є.
Послав директор

Владика і Толю

Пофарбувати вікна у фойє.
Радіють хлопці.

Ім давно kortilo
Себе у справжнім ділі
показать,

І показали.
Нам незрозуміло:
Нащо було

шибки всі фарбувать?

ЧИ ПОМИЛКИ?

— Як сталося, Богдане, —
Мені щось невтімки:
І в тебе, і в Оксани
Ті ж самі помилки?
— Чи ж дивуватись варто:
Ну хто про це не знає?
Виною, звісно, парта:
Вона ж на двох одна!

«ТРІЄЧНИК»

(для дорослих теж)
Ще за царя,
прадавнього Гороха,
Він жив та був,
і не змінівся нітрохи:
Сьогодні — в школі,
завтра — на престолі,
Лиш інколи —
на тракторі у полі.

Василь ЛАТАНСЬКИЙ,
учитель, письменник
с. Пруди в Криму

